Tijdschrift voor en door (oud-)marechaussees

Marechaussee Contact

1
2026

Stichting Marechaussee Contact

Colofon

Marechaussee Contact
27e jaargang
2026 | 1 | februari

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.
Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie
Willem Geense
Gert Janssen
Evert Jan Kasteel (tekstredactie)
Eric Koopman
Cees Lindenberg
Kees Poelma
Henk Rijke (voorzitter)
Henk Westland (eindredactie)

Aan dit nummer werkten mee
Eric Bervoets
Jos Breukers
Hans Hovens
Joop Rump

Contact met de redactie
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen
begunstigersadministratie@
marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie
bij administratie)

Vormgeving
Pleun van der Linde,
Persmanager, Alphen aan den Rijn

Druk
Wilco BV, Amersfoort

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave
Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

Inhoud

3 **Observaties**

4 **Agenda | Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees**

5 **Nestelpennen | Speurhonden en geleiders op scherp tijdens nieuwe oefening**

6 **KMar future proof | Een uitdagende organisatie - de KMar anno nu**

10 **Huis vol foto's | Mannenkoor KMar - Tijd voor een bekentenis**

12 **Uitgelicht | Hoeder van politie- en marechaussee-erfgoed**

14 **Op missie | 'Showing the flag' in Namibië**

17 **Veteranen | Wie de herinnering bewaart, houdt de persoon levend**

18 **Dienstplichtigen | "Spijt dat ik geen beroeps ben geworden"**

21 **Anekdote | Wel en wee op de luchthaven**

22 **1940-1945 | Jodin de vrijheid gegeven**

24 **Vrienden van het museum | Bijeenkomst met een zwart randje**

26 **Personalia**

27 **SMC-informatie**

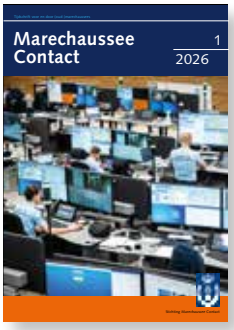

Foto omslag:
2022, Operatiecentrum (OPSCENT)
van het Landelijk Tactisch Commando (LTC)
Foto: Mediacentrum Defensie | Louis Meulstee

PERSONLIJK

Het fundament van een rechtvaardige en effectieve rechtshandhaving is dat het optreden van politie en marechaussee plaatsvindt zonder aanzien des persoons. In een tijd waarin nationale veiligheid steeds hoger op de agenda staat en publieke discussies over politieoptreden aan de orde van de dag zijn, is het noodzakelijk om terug te grijpen op deze basisprincipes. Niet het aantal agenten op straat, maar het herstel van het gezag van de handhavers, ondersteund door voorspelbare en consequente opvolging door het Openbaar Ministerie (OM) en het bestuur, vormt de sleutel tot vertrouwen en veiligheid in de samenleving.

Na de oprichting van de Koninklijke Marechaussee in 1814 begon de professionalisering van het korps met het opstellen van duidelijke taakomschrijvingen en reglementen. Het ‘Reglement op de policie, de discipline en den dienst der marechaussee’ uit 1815 en het ‘Algemeen reglement voor de inwendige dienst der marechaussee’ uit hetzelfde jaar, waren zo gedetailleerd dat elke marechaussee zijn werk op dezelfde wijze uitvoerde. Deze regels, die tot ver in de twintigste eeuw van kracht bleven, stelden de gedraging centraal en niet de persoon die het gedrag vertoonde. Daarmee werd de basis gelegd voor een uniforme, objectieve handhaving van de wet, zonder ruimte voor willekeur of persoonlijke voorkeur.

De samenleving is ingrijpend veranderd. Met de komst van sociale media zijn fysieke afstanden verdwenen en is Nederland in feite één grote buurtgemeenschap geworden. Handhavers treden nog altijd op tegen ongewenst gedrag en doen dit in beginsel op een eenduidige, proportionele wijze, zonder aanzien des persoons. Echter, het optreden van politie en marechaussee wordt steeds vaker onder een vergrootglas gelegd. Beelden van incidenten worden uit hun context gehaald en massaal gedeeld, waardoor het optreden zelf, in plaats van het gedrag van de overtreder, onderwerp van discussie wordt. Dit leidt tot directe vooringenomenheid en maakt een objectieve analyse bijna onmogelijk.

Wat steeds meer ontbreekt, is een ondubbelzinnige en voorspelbare opvolging van vergelijkbare gebeurtenissen door het OM en het bestuur. In plaats van eenduidige ondersteuning van het optreden van de handhaver, lijkt er vaker onderscheid te worden gemaakt op basis van de persoon die het gedrag vertoont. Dit ondermijnt het gezag van politieambtenaren op straat en leidt tot onzekerheid bij handhavers. Zij gaan zich afvragen of hun optreden niet direct tot publieke discussie of persoonlijke veroordeling zal leiden. Het risico bestaat dat signalen van onveiligheid worden genegeerd of gemist, omdat dienders terughoudender worden om op te treden. Kwaadwillenden zullen zich hierdoor juist minder geremd voelen.

In een steeds complexer wordende samenleving is het verleidelijk te denken dat meer blauw op straat de oplossing is. Het echte fundament van effectieve rechtshandhaving is echter gezag, gebaseerd op voorspelbaarheid, objectiviteit en steun vanuit het OM en het bestuur. Door op te treden zonder aanzien des persoons en door consistent beleid, kunnen politie en marechaussee het vertrouwen van het publiek behouden en hun cruciale rol in de samenleving blijven vervullen. De lessen uit het verleden laten zien dat uniformiteit en gezag de basis vormen – en dat is in deze tijd relevanter dan ooit.

“Zonder aanzien des persoons”

In dit nummer weer veel aandacht voor de mensen die op enigerlei wijze betrokken zijn of zijn geweest bij de Koninklijke Marechaussee. Op veler verzoek en in navolging van de Algemene Reünie een update over de laatste organisatieontwikkelingen. Naast de gebruikelijke artikelen helaas ook over het overlijden van historicus Jos Smeets. Zijn werk laat zien dat kennis van het verleden essentieel is voor het begrijpen van hedendaagse dilemma’s en voor het ontwikkelen van professioneel en verantwoord politiewerk.

Wellicht is het u opgevallen dat dit nummer verpakkingsvrij bij u bezorgd is. Wij hebben hiervoor gekozen, omdat de gebruikelijke plastic hoes soms niet leesbare adressen veroorzaakte. Ook al werd Marchaussee Contact de laatste jaren verpakt in biobased folie (hoofdzakelijk geproduceerd uit hernieuwbare grondstoffen), toch vinden we geen folie een beter alternatief. We zijn ons bewust van het risico dat Marechaussee Contact niet bij u wordt bezorgd zoals mag worden verwacht: misschien verfrommeld of gescheurd. Is dat het geval, laat het ons weten op redactie@marechausseecontact.nl.

André Peperkoorn EMPM
Generaal-majoor b.d.
Voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Agenda

Dinsdag 3 maart 2026
Reünie beroepslichting 76-2
Op 3 maart 1976 kwam beroepslichting 76-2 op. 50 jaar later wordt een reünie georganiseerd.
Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn
Contact: Freerk Mossel | 06-47587538 | freerkmossel@hotmail.com

Woensdag 25 maart 2026
Regiobijeenkomst Flevoland (postactieven)
Locatie: Tennisvereniging De Punt, Zeewolde (13.45-17.00)
Contact: Herman Wijnands, John de Kievit | smcflevoland@gmail.com

Donderdag 26 maart 2026
Regiobijeenkomst Amsterdam-Noord Holland (postactieven)
Locatie: S.v. COM, Korte Papaverweg, Amsterdam (15.30-18.30)
Contact: Anne-Roel de Boer | 06-40999382 | 123deboer@gmail.com
of Renee de Weger | 06-40681608 | reneedeweger@gmail.com

Dinsdag 14 april 2026
Regiobijeenkomst Twente (postactieven)
Locatie: Paal 12, Vondellaan 12, Oldenzaal (14.00 -17.00)
Contact: Jan Zuidersma | janzuidersma@gmail.com
of John Lok | hejolok@gmail.com

Woensdag 15 april 2026
Regiobijeenkomst Amersfoort/Utrecht (postactieven)
Locatie: Eetcafé 't Houteveen, Hooglanderveen (14.00-16.30)
Contact: Monique Hekman-Landwier | 06-18861728 | m.hekman.landwier@mindef.nl

Donderdag 16 april 2026
Regiobijeenkomst Arnhem (postactieven)
Locatie: ECHOS Home Schaarsbergen (14.00 -16.30)
Contact: Robert Pannekoek | 06-30093271 | kmarregio-schaarsbergen@hotmail.com

Vrijdag 17 april 2026
Regiobijeenkomst Zeeland (postactieven)
Locatie: Bevrijdingsmuseum Nieuwdorp (13.30-17.00)
Contact: Nico Maes | 06-50600467 | nicolaasmaes@gmail.com

Dinsdag 21 april 2026
SMC bezoekt Harderwijk
De Reüniecommissie Marechaussee Contact organiseert een stadswandeling in Harderwijk. Ontdek de deze oude Hanzestad met een focus op de rijke geschiedenis en cultuur. Deelname staat open voor SMC'ers met hun partner, maar ook niet-SMC'ers zijn van harte welkom. Het programma loopt van 10.30 uur tot 16.00 uur, inclusief lunch een hapje-drankje na afloop van de stadswandeling. De eigen bijdrage voor SMC'ers met hun partner bedraagt € 15,00 p.p. Niet-SMC'ers betalen € 35,00 p.p. Aanmelden bij voorkeur per e-mail. U wordt tijdig geïnformeerd over het programma en de betaling van de eigen bijdrage.
Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 | reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Woensdag 22 april 2026
Regiobijeenkomst Apeldoorn (postactieven)
Locatie: Herberg Het Oude Loo, Piet Joubertstraat 15, Apeldoorn
Contact: Pim van de Weg | 06-44030121 | gw7441@gmail.com

Donderdag 23 april 2026
Regiobijeenkomst Achterhoek (postactieven)
Locatie: Buurthuis D'n Draejer, Velswijkweg 50, 7021 KT Zelhem (14.00-17.00)
Contact: Geert Biesheuvel | 06-19544465 | geertbiesheuvel@gmail.com

Vrijdag 22 mei 2026
SMC-contactmiddag Badhoevedorp
De Reüniecommissie Marechaussee Contact organiseert deze contactmiddag voor alle SMC'ers en hun partner of begeleider. Ook niet-SMC'ers zijn van harte welkom. Aanvang 13.30 uur, einde omstreeks 18.30 uur. De eigen bijdrage voor SMC'ers met hun partner bedraagt € 15,00 p.p. Niet SMC'ers betalen € 35,00 p.p.
Aanmelden bij voorkeur per e-mail. U wordt tijdig geïnformeerd over het programma en de betaling van de eigen bijdrage. Dieetwensen graag bij de aanmelding aangeven.
Locatie: Koningin Máximakazerne, Badhoevedorp
Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 | reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Donderdag 18 juni 2026
SMC-contactbijeenkomst Bronbeek
Nadere informatie volgt in MC 2026-2
Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Maandag 27 juli 2026
Reünie beroepslichting 66-4
Bert Kleinjan en Walther Hoosemans organiseren deze reünie 60 jaar na hun opkomst. Aanmelden bij Walther.
Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn
Contact: walther.hoosemans@hetnet.nl

Donderdag 5 november 2026
Algemene SMC-reünie Bronbeek
Nadere informatie volgt
Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Donderdag 14 januari 2027
Reünie beroepslichting 76-1
Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn
Contact: loek.ruppert@gmail.com | mjheus@kabelfoon.nl

Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van de genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte. Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meldt u dan aan op de website of scan de QR-code.

SCAN ME

foto's: Mediacentrum Defensie | Gregory Fréni

Speurhonden en geleiders op scherp tijdens nieuwe oefening

Dat ze uitblinken in het opsporen van menselijke geuren bewijzen ze vrijwel dagelijks aan de grens. Maar het zoeken naar slachtoffers onder puin, dat is even andere koek voor de speurhonden van K9. Tijdens een speciale training snuffelden de viervoeters aan deze nieuwe manier van optreden.

Het idee om de honden te trainen op het zoeken naar slachtoffers in puin kwam van hondengeleider wachtmeester der 1e klasse Jelmer. In februari 2023 keek hij naar eigen zeggen tenenkrommend naar de beelden van de zware aardbeving in Turkije en Syrië. Hoewel het zoeken in puin niet tot de kerntaken van de K9-speurhonden behoort, bekruipt de wachtmeester na het bekijken van de beelden een rusteloos gevoel. "Ik dacht, wij moeten toch íets kunnen doen op dat gebied, mocht daar onverhoopt om worden gevraagd?"

In overleg met zijn brigadeleiding duikt Jelmer verder in de materie. Na het nodige zoek-, speur- en uitzoekwerk organiseert hij een complete 'training op puin'. Vorige week vond de tweede trainingsdag plaats op een speciaal oefenterrein in Zaltbommel.
Jelmer: "Hier is een mooi, realistisch rampgebied nagebouwd waar wij met de honden en geleiders gebruik van mochten maken. Compleet met speciale, veilige plekken waar een figurant zich in kan verschuilen. Aan de honden de taak om deze persoon op te sporen en te lokaliseren."

In principe business as usual. Toch is het trainen op puin echt een ander verhaal, benadrukt Jelmer. "Natuurlijk is het geurbeeld hetzelfde, ook nu zoeken de honden naar menselijke geuren, maar de context is totaal anders. Je hebt in de eerste plaats te maken met een instabiele, losse ondergrond. Daar moeten de honden even aan wennen. En dan moet het zoeken ook nog eens een beetje met beleid gaan. Als er mogelijk slachtoffers onder het puin liggen, moeten de honden continu gefocust zijn."

Een laatste moeilijkheidsgraad in de oefening is het lokaliseren van het slachtoffer. Jelmer: "Je wilt eigenlijk bijna op de centimeter weten waar iemand zich bevindt. Dat is tussen brokstukken veel lastiger dan bijvoorbeeld in een vrachtwagen of trailer. Zo'n afgesloten ruimte vult zich met menselijke geur die voor de honden duidelijker te detecteren is. Buiten in puin heb je dat niet. Al met al is dit dus best een pittig optreden voor de honden."

Overigens worden niet alleen de honden, maar ook de geleiders in de oefening op scherp gezet, benadrukt de wachtmeester. "Op puin moet je zelf ook goed kijken waar je loopt, terwijl je continu de lichaamshouding en het gedrag van de hond probeert te lezen. Net als in onze dagelijkse werkzaamheden kan het van levensbelang zijn dat je de kleinste gedragsverandering van je hond waarneemt. Dat kan best een uitdaging zijn in een nieuwe situatie. Iedere hond reageert daar weer anders op."

Hoewel de manier van optreden dus compleet nieuw is voor harige speurneuzen, pakken ze de bijbehorende skills volgens Jelmer verrassend goed en snel op. "We zien daarnaast dat de combinatie hond-geleider door een oefening als deze alleen maar sterker wordt. De honden moeten leren dat er altijd een beloning te halen valt als ze iemand vinden voor hun geleider, ongeacht de situatie. Dat hebben we nu mooi kunnen trainen. Je ziet nu al dat ze precies weten wat er van ze verwacht wordt als ze het puin zien. De dagen geven mij persoonlijk absoluut een boost. We gaan hier zeker op voortborduren en bekijken hoe we ook volgend jaar de vaardigheden van de honden en de kennis van de geleiders op dit gebied verder kunnen verbreden."

Bron: KMarMagazine 2025-11
Tekst: Charlotte Verolme

foto: Gert Janssen

Een uitdagende organisatie Koninklijke Marechaussee anno nu

We besteden er vaker aandacht aan: de ontwikkeling van de organisatie die ons allemaal een nassaublauw hart heeft bezorgd. In 2015 werd het Landelijk Tactisch Commando (LTC) in de steigers gezet, met als adagium Informatiegestuurd Optreden ofwel 'werken, daar waar het werk is'. Tijdens de algemene SMC-reünie in Bronbeek schetste Hoofd Operaties van het LTC, kolonel Mark Turksma, een indrukwekkend beeld van de Koninklijke Marechaussee anno nu. | Door: Henk Rijke

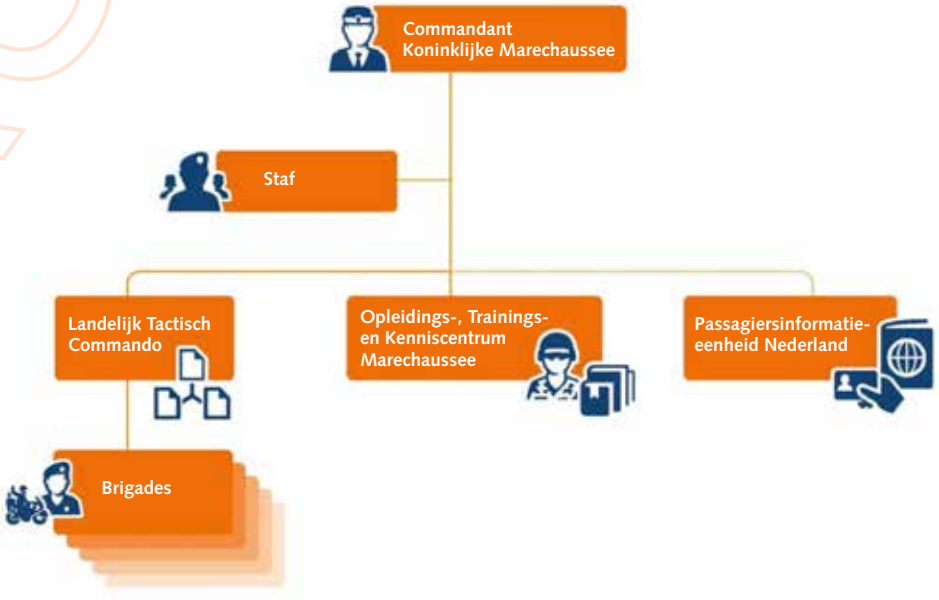
Het is waarschijnlijk niemand ontgaan: tijdens de NAVO-top die in juni te Den Haag werd gehouden, spraken de lidstaten af de defensie-uitgaven te verhogen naar vijf procent van het bruto binnenlands product (bbp). Dat verschaft voldoende financiële ruimte voor wapens, personeel, én voor infrastructuur, cyberbeveiliging en maatschappelijke weerbaarheid. Kort en goed: het bondgenootschap wordt versterkt en ook de KMar breidt uit. De geopolitieke situatie, met onder andere de nabije oorlog in Oekraïne en hybride dreigingen zoals cyber geeft daar alle aanleiding toe. We leven in een andere wereld dan toen wij de blauwe baret mochten opzetten.

Positie KMar

Kolonel Turksma begon met een compliment: "De KMar krijg je in bruikleen en we hebben met elkaar de opdracht de organisatie net iets beter door te geven dan we hem hebben aangetroffen. Dankzij jullie kunnen wij voortborduren op wat al is bereikt."

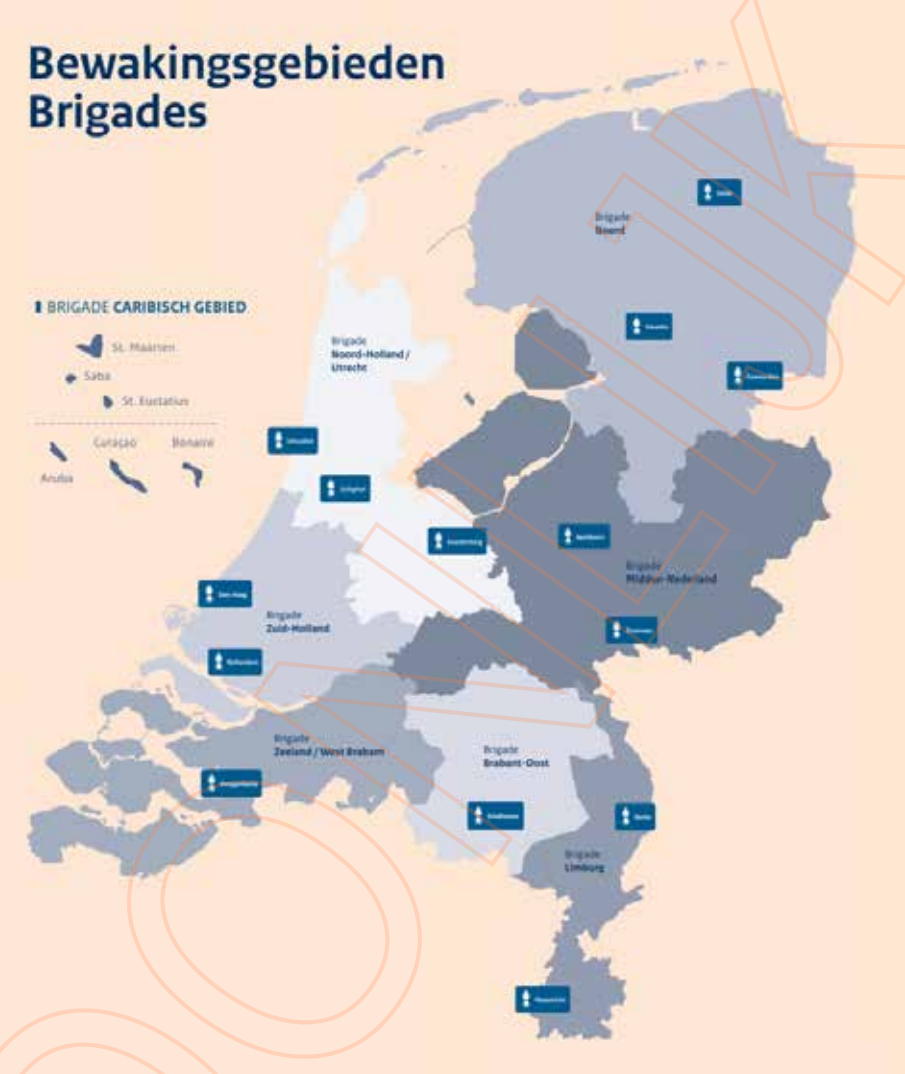
Hij benadrukte verder dat niemand het bestaansrecht van de KMar in twijfel trekt. Waar velen van ons tijdens de lessen strafvordering met constructies als het Takenbesluit en brief 3001 (werkafspraken over de samenwerking met de politie) werden geconfronteerd, is er nu geen discussie over de positie van de KMar in het veiligheidsdomein. De meeste lezers zullen de ontwikkelingen vanaf het vastleggen van onze taken in de politiewet in 1988 wel hebben meegemaakt.

Organogram Koninklijke Marechaussee

De succesvolle wijziging van gebiedsgebonden naar Informatiegestuurd Optreden (IGO) startte in 2012, de oprichting van het LTC in 2018 was hiervan een logisch gevolg. Persoonsbeveiliging Binnenland was in 2023 een volgende loot aan onze stam en in 2024 keerde 101 Marbat terug in de organisatie.

Landelijk Tactisch Commando
Behalve veel nieuwe taken, rollen en functies zat de grootste verandering misschien wel in de manier van denken, samengebracht in de manier waarop de operatie door het LTC wordt aangestuurd. Staf LTC vormt een operationeel hoofdkwartier dat vanuit inzicht, overzicht en verbondenheid sturing geeft aan alle operationele KMar-activiteiten. De basis hiervoor wordt gevormd door de begrippen Intelligence, Sturing, Mens en Innovatie.
Dit klinkt indrukwekkend en dat is niet zo gek; de digitalisering van onze samenleving zorgt immers voor enorme hoeveelheden data. Criminaliteit en dreigingen laten zich door geen grens tegenhouden en tóch lukt het de KMar de juiste informatie eruit te halen.

Brigades
Het aantal brigades verschilt nogal van de tijd dat wij ons via divisies en districten moesten melden op de brigade. De KMar is nu verdeeld in acht gereedstellende brigades: **Brigade Noord** (Eelde, Havelte, Coevorden), **Brigade Midden-Nederland** (Apeldoorn, Zevenaar), **Brigade Limburg** (Venlo, Maastricht), **Brigade Brabant-Oost** (Eindhoven), **Brigade Zeeland/West Brabant** (Hoogerheide), **Brigade Zuid-Holland** (Rot- ▶

foto: NMH beeldbank

foto: Mediacentrum Defensie | Mike de Graaf

Illustratie Mediacentrum Defensie

▶ terdam, Den Haag), **Brigade Noord-Holland/Utrecht** (Soesterberg, IJmuiden, Schiphol) en **Brigade Caribisch Gebied** (St. Maarten, Saba, Eustatius, Aruba, Bonaire, Curaçao).

Lichte jaloezie

Kolonel Turksma ging als brigadecommandant zelf over de operatie toen het LTC werd opgericht. "De centrale aansturing van de operatie was een gouden greep. Het LTC stuurt vanuit centraal overzicht de operatie aan en alle beslissingen worden centraal genomen. Zeker in de coronatijd konden opdrachten supersnel worden doorgevoerd. Andere organisaties kijken nog wel eens jaloers naar hoe wij het nu voor elkaar hebben."

"Binnen het LTC is de CHOPS, de Chief Operations vanuit Soesterberg eindverantwoordelijk voor alle lopende operaties. Dit betekent bijvoorbeeld het coördineren van missies, het aansturen van teams, en het waarborgen van de continuïteit en effectiviteit van de inzet. Bij een crisis zorgt de CHOPS er voor dat mensen daar zijn waar het werk is."

Voortdurende uitdagingen

Sommige zaken klinken nog vertrouwd. Het zogenaamde Strategisch Meerjarenplan (SMJP) 2026-2030 bevat urgente opgaven, zoals het vergroten van de militaire paraatheid en de

foto: Joop Rump

foto: Mediacentrum Defensie | Gregory Fréni

stelselwijziging Bewaken en Beveiligen. De inhoud en intensiteit van de bestaande taken zijn behoorlijk veranderd. Het verlengen van de grenscontroles aan onze binnengrenzen vraag extra personeel en dat geldt ook voor de inzet van de KMar ten behoeve van Frontex voor de Europese buitengrenzen. Het is niet zo gek dat het opleidingscentrum in Apeldoorn tot de nok toe gevuld is met nieuwe collega's.

Ook de inzet voor Bewaken en Beveiligen groeit enorm. Het gaat daarbij om *Objecten* zoals de Koninklijke paleizen en het Catshuis, het eskadron Hoog Risicobeveiliging (HRB) en ambassades in het buitenland, om *Subjecten* (HRB en BSB) en *Diensten* zoals de Gewapend Beveiliging Burgerluchtvaart, De Nederlandsche Bank en de inzet van de Landelijke Bijstandseenheid (LBO). Over het vergroten van onze militaire paraatheid: het 1e eskadron van 101 Marbat moet in 2027 operationeel zijn en ook zijn oorlogstaken kunnen vervullen. Uitdagingen genoeg. Of, zoals kolonel Turksma het verwoordde: "We worden als KMar uitgedaagd en opgerekt."

Toen hij deze woorden uitsprak keek ik zo de zaal even rond en je zag sommige oud-collega's denken: dat werden wij in onze tijd ook en wanneer willen jullie dat we komen helpen? Iets met het bloed dat kruipt waar het helaas niet meer gaan kan.

Oorlogstaken

Voor onze oud-parate collega's zette kolonel Turksma de huidige oorlogstaken nog even op een rijtje waarbij de Engelse termen ons om de oren vlogen. Misschien niet zo gek tijdens internationaal optreden.
Het gaat om *Homeland Defence*, ofwel het verdedigen van voor Nederland kritieke en vitale infrastructuur en *Policing the Force*. *Host Nation Support* betreft het ondersteunen van bondgenoten in Nederland, bijvoorbeeld bij de doorvoer van materiaal door ons land en *Home Base Support* heeft betrekking op het ondersteunen van het gevecht in het inzetgebied. Denk hierbij onder andere aan *Captured persons* en *Law enforcement*, maar ook aan de inzet van een Recherche-eskadron en de ondersteuning van een mobiele rechtbank. Tot slot wordt met *Collective Defence* het gezamenlijk verdedigen van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied bedoeld. Ik weet niet hoe het met u is, maar bij mij kwam in ieder geval het aloude 'Marechaussee Dienst te Velde' bovendrijven.

Evenwicht tussen snelheid en kwaliteit

Aan het eind van zijn presentatie nam kolonel Turksma ons mee in de constante uitdaging waar de KMar mee wordt geconfronteerd: "We worden vanwege alle maatschappelijke ontwikkelingen continue bevraagd. Daarbij is het steeds zoeken naar een balans tussen zo spoedig mogelijk en zo goed mogelijk. Wij streven naar realisme omdat we eerlijk willen zijn over wat we kunnen in relatie tot onze groei. Maar we mogen trots zijn: de Koninklijke Marechaussee staat er met 8875 mannen en vrouwen goed voor. En we zijn er, als het erop aankomt."

foto: MarechausseeNostalgie.nl

foto: KMarMagazine 2025-2

Mannenkoor Koninklijke Marechaussee

Tijd voor een bekentenis

Na bijna vijftig jaar durf ik het wel toe te geven, het is tenslotte verjaard. Ik heb een beetje vals gespeeld in het Mannenkoor Koninklijke Marechaussee: ik playbackte soms, lang voordat Henny Huisman het land daarmee in zijn greep kreeg. Even terug naar het begin. | Door: Henk Rijke

Tijdens de opleiding in 1978 had het lesrooster elke week op vrijdagmiddag een vaste indeling. De laatste twee lesperioden had je als leerling de keuze: trainen voor het diploma van de Nederlandse Sport Federatie (NSF) met onder andere boksen, hardlopen, speerwerpen en zwemmen of lid worden van het mannenkoor. En je kon nog zo sportief zijn, als een van je eigen kaderleden deel uitmaakte van het koor was de druk hoog jouw 'gouden keeltje' ter beschikking te stellen.
Nou was die keuze voor mij ook weer niet heel moeilijk. Sporten deden we de hele week al en met een moeder die al jaren de sterren van de hemel zingt en hoopt dat zoonlief ooit het podium van het Concertgebouw betreedt, kies dan maar eens voor een uurtje speerwerpen.

Toon houden

Het werd dus het koor. Maar ja, zoals de familie mij de afgelopen jaren meerdere keren duidelijk heeft gemaakt, is toon houden niet mijn sterkste kant. En dat merkte onze dirigent Everhard Krukkert ook al snel. Zodra mijn enthousiasme de overhand kreeg, zag ik hem al snel richting de bassen kijken: "Er zit iemand vals bij de bassen!" Dan kwam de baspartij apart aan de beurt. Wat zou jij doen als je het wel erg leuk en gezellig vindt en merkt dat de KMar uit meer bestaat dan de hindernisbaan, de pogingsleer uit het wetboek van strafrecht of uit het hoofd leren van de definitie wie militair zijn. Om niet te spreken van het zoveelste proces-verbaal in zesvoud met carbon ertussen op de typemachine waarbij 'Jan Dader' zijn boekje weer eens te buiten was gegaan. Precies: je playbackt even en tempert je enthousiasme.

Twaalf rovers

Het was ook best wel eervol om te zingen in dit in 1952 opgerichte koor. Het had al mogen optreden met de The Forces' Sweetheart Vera Lynn, met Louis Neefs, met Mieke Telkamp en het had naast plaatopnames landelijke bekendheid verworven met succesvolle radio-optredens. De mannen hadden gezongen in schouwburg Orpheus en in de Grote Kerk van Apeldoorn. Het koor had zelfs opgetreden tijdens de treinkaping in Wijster waarbij zoveel mogelijk gezinnen waren uitgenodigd van ingekwartierde marechaussees. Het was dus niet alleen maar dat uurtje op vrijdagmiddag.

We gingen regelmatig per bus ergens de

1959, de eerste plaat, 45-toeren (EP)

foto's: Joop Rump

Koninklijke Marechaussee vertegenwoordigen met een welverdiende versnapering na afloop, wat een superleuke toevoeging vormde op het dagelijkse ritme van inspecties, lessen en wapenonderhoud. Onze Browning lag wekelijks met de patroonmagazijnen, oliebuis, pompstok en borsteltje in hoofdgroepen uiteen op de legeringskamer. Dan kwam onder het poetsen ook wel eens 'De twaalf rovers' voorbij, een van de nummers van het koor. Het 'pie tie rimmmm' dat wij als ondersteuning van solist Joop Rump zongen, zit tot op de dag van vandaag in mijn hoofd.

Gewoon op Spotify

Met het repertoire was echt niets mis. Tegenwoordig zouden de nummers de Top 40 niet halen, maar de door ons koor gezongen 'Einzugmarsch' uit 'Der Zigeunerbaron' staat gewoon op Spotify en ook het zigeunerkoor uit 'Il Trovatore' was een feestje om te zingen. Tijdens ouderdagen bij het zingen van 'Im Weißen Rössl' begon de zaal moeiteloos mee te zingen "Im Salzkammergut, da kann man gut lustig sein… holdrio." Natuurlijk ontbraken het Wilhelmus (1e en 6e couplet) en ons 'Wapenlied' niet op het repertoire. Met een man of zestig en goede akoestiek geeft dat echt kippenvel. Scan de QR-codes om naar enkele nummers te kunnen luisteren. Zo weten we allemaal weer hoe mooi dat toen klonk.

In de loop der jaren nam de opleidingsdruk toe, waardoor helaas de aanwas van nieuwe zangers stagneerde en in 1987 het doek viel voor het Mannenkoor Koninklijke Marechaussee. Met de kennis van nu wellicht een logische ontwikkeling, maar als ik denk aan de prachtige ervaringen en vriendschappen die mede tijdens het zingen zijn ontstaan, zou je ook nieuwe generaties deze culturele verrijking van hun carrière gunnen. De foto's van Joop getuigen hiervan.
Wil je meer weten over de historie van dit mooie koor, dan is museumbrochure nr. 20, geschreven door kapitein b.d. Joop Rump, zeker een aanrader, net als www.marechausseesporen.nl.
Het moge duidelijk zijn dat ik het Concertgebouw nooit heb gehaald, maar wél het NSF-diploma aan het einde van de opleiding.

Koorrepetitie, aan de piano Corry Hozemans

1982, 30-jarig bestaan, links op voorgrond bas-bariton Joop Rump

1954, 140-jarig bestaan KMar

1985, na inspanning ook tijd voor ontspanning

SCAN ME
Einzugsmarsch

SCAN ME
De Zilvervloot

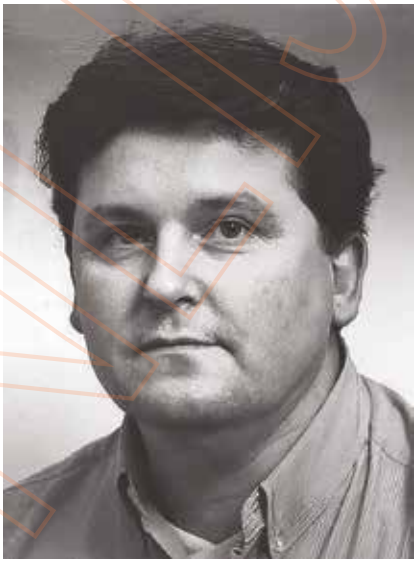
SCAN ME
Wilhelmus

SCAN ME
Drie Schuintambours

SCAN ME
Wapenlied KMar (oude versie)

Hoeder van politie- en marechaussee-erfgoed

Jos Smeets (1958-2025)

Met het overlijden van historicus Jos Smeets op 4 december 2025 verloor Nederland een inspirerend en bevlogen wetenschapper. Hij opereerde op het snijvlak van militaire historie en de geschiedenis van de politie en zag het als zijn levenswerk de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee en van de politie toegankelijk te maken en te duiden. In dit artikel staan we stil bij zijn bijdrage aan de politiewetenschap en hoe hij probeerde bruggenbouwer te zijn tussen wetenschap en praktijk. | Door: Hans Hovens, Eric Bervoets en Jos Breukers

De politiewetenschap wordt gedomineerd door sociologen, bestuurskundigen en criminologen. Jos Smeets was een van de weinige historici die zich structureel met het politiebestel bezighield.

Wetenschappelijke bijdrage aan de politiewetenschap

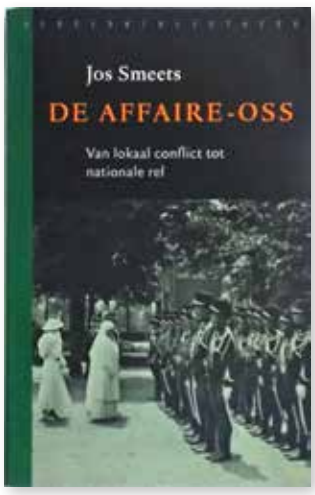
Smeets was vanwege zijn diepgaande kennis van politiejargon, cultuur en organisatie een gewaardeerd 'embedded' wetenschapper. De houding van politie en van marechaussee ten opzichte van de eigen geschiedenis lijkt te verschillen. Waar de Koninklijke Marechaussee, als onderdeel van de krijgsmacht, een sterk historisch besef heeft, is de houding van de politie eerder ambigue te noemen: historisch besef wordt vaak als ballast gezien. Wellicht dat Smeets zich daardoor meer gewaardeerd voelde door de marechaussee.

Smeets' werk laat zien dat kennis van het verleden essentieel is voor het begrijpen van hedendaagse dilemma's en voor het ontwikkelen van professioneel en verantwoord politiewerk. Zijn bijzondere interesse voor de praktijkdilemma's werd gewekt tijdens de eindfase van zijn studie moderne geschiedenis. Zijn publicaties zijn toegankelijk, grondig en maatschappelijk relevant. Hij wist complexe thema's te vertalen naar leesbare verhalen voor zowel vakgenoten als een breed publiek.

Midden jaren 80 kwam Smeets in contact met Jan Wiarda, hoofdcommissaris van gemeentepolitie Utrecht. Wiarda behoorde tot een nieuwe generatie kritische politieofficieren, die zocht naar antwoorden op maatschappelijke veranderingen en een afnemend vertrouwen in instituties als politie. In die zoektocht stonden kernwaarden als democratie en rechtsstaat, legitimiteit en integriteit, maatschappelijke integratie en professionaliteit centraal. Toen Wiarda kort na zijn aantreden werd geconfronteerd met het rumoer dat de uitstroom van de zogenaamde oorlogsgeneratie van de politie veroorzaakte, ging hij te rade bij professor Von der Dunk, hoogleraar geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht. Het resultaat was dat Jos Smeets voor de afronding van zijn studie in 1986 een scriptie schreef over de Utrechtse politie tijdens de Tweede Wereldoorlog. Dat werd 'Tussen plicht en geweten | Een dilemma van de Utrechtse politie 1940-1945' waarin hij voor het eerst zijn handelsmerk tentoonspreidde van briljant verteller en schrijver, die historische kennis toegankelijk wil maken voor een breder publiek.

Intussen werkte Jos Smeets bij het Marechausseemuseum in Buren, waarvan de directeur hem eind 1988 verzocht 'iets te willen doen' aan het Korps Politietroepen. Dit resulteerde in het proefschrift 'Het Korps Politietroepen | De politie-militair als steunpilaar van het wettig gezag' (1997), dat geldt als standaardwerk binnen de militaire en politiegeschiedenis.

Op initiatief van Wiarda en onder leiding van Cyrille Fijnaut startte begin 2000 een wetenschappelijk onderzoek

naar de geschiedenis van de Nederlandse politie in de negentiende en twintigste eeuw. Het project mondde uit in de vierdelige boekenset ‘De Geschiedenis van de Nederlandse politie’ (2007). Jos Smeets schreef het deel ‘Verdeeldheid en eenheid in het rijkspolitieapparaat’. Hij kon hierbij teruggrijpen op zijn dissertatie uit 1997, zijn boek ‘De Affaire Oss’ (2001) en de vele artikelen en boekbijdragen die hij al had opgeleverd.

Het heden snappen door het verleden te kennen: enkele kernpublicaties

Tevens schreef Smeets de biografie ‘Marius van Houten | marechaussee en diplomaat’ (2011), waarin hij de toenmalige internationale politiesamenwerking en de oprichting van INTERPOL belichtte.

Met Guus Meershoek en Tom van Es schreef hij ‘In de frontlinie’ (2015), waarin de morele dilemma’s van politiemannen tijdens de Tweede Wereldoorlog centraal staan. In ‘Nederlandse Gendarmes’ (2018, met Guus Meershoek) wordt de geschiedenis van de marechaussee verteld aan de hand van sleutelmomenten en persoonlijke verhalen. In datzelfde jaar droeg hij in het tijdschrift ‘Justitiële Verkenningen’ (2018, nr. 3) bij aan het artikel ‘Krijgsmacht en Politietaken’. Zijn inbreng aan deze publicatie leert ons dat de grenzen tussen politie en krijgsmacht slechts kunnen worden begrepen door de geschiedenis goed te kennen.

Ook internationaal publiceerde Jos Smeets regelmatig en leverde hij bijdragen aan vakbladen. Zijn laatste publicatie, het artikel “t Kan verkeren’ (Carré nr. 7, 2025), beschrijft hoe de Koninklijke Marechaussee en de krijgsmacht zich moesten aanpassen aan veranderende omstandigheden.

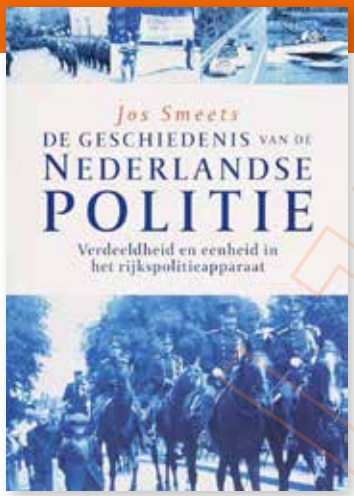
Met het schrijven van vier museumbrochures en een reeks van achttien artikelen in Marechaussee Contact leverde Smeets een stevige bijdrage aan de geschiedschrijving van de Koninklijke Marechaussee.

Bruggenbouwer tussen wetenschap en praktijk

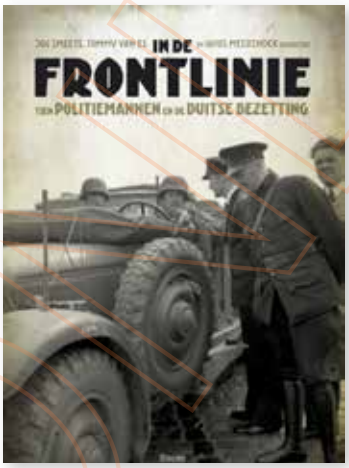
Jos Smeets was niet alleen een productief auteur, maar bracht wetenschap en praktijk samen, onder andere door zijn betrokkenheid bij het Marechausseemuseum in Buren en bij de Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee. Hij stimuleerde samenwerking tussen onderzoekers, vrijwilligers en beleidsmakers, en vergrootte het historisch bewustzijn binnen en buiten politie en de marechaussee. Zijn persoonlijke benadering maakte hem ook tot een gewaardeerd klankbord voor collega’s, vrijwilligers en jonge historici. Niet alleen via publicaties, maar ook in gesprekken en anekdotes wist hij de geschiedenis tot leven te brengen.

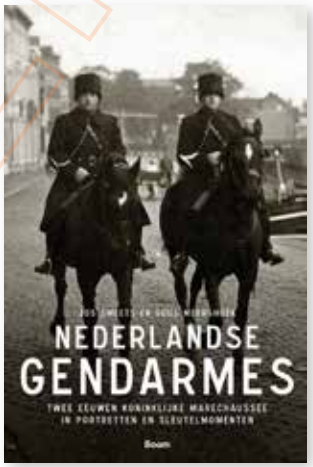
Veerkracht en maatschappelijke betrokkenheid

Smeets legde een tomeloze veerkracht aan de dag. Ondanks gezondheidsproblemen bleef hij actief en betrokken. Zelfs toen zijn gezichtsvermogen hem belemmerde, vond hij manieren om bij te dragen, bijvoorbeeld door te werken aan het inleidende historische hoofdstuk in het deel ‘Marechaussee’ (2022) van de reeks ‘Handboeken Veiligheid’. Zijn doorzettingsvermogen en liefde voor het vak bleven tot het einde zichtbaar.

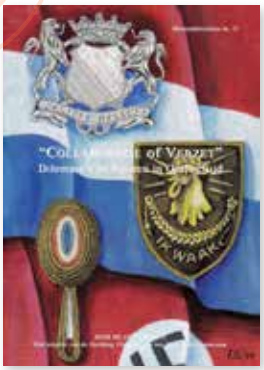

Nalatenschap en inspiratie

De nalatenschap van Jos Smeets leeft voort in zijn publicaties, zijn inzet voor het erfgoed van de marechaussee en in de herinneringen van allen die met hem hebben samengewerkt. Zijn werk biedt inzicht in het verleden en vormt een inspiratiebron voor toekomstige generaties historici en geïnteresseerden in politie- en marechausseegeschiedenis.
Met het overlijden van Jos Smeets is een markante en toegewijde historicus heengegaan. Zijn passie, betrokkenheid en scherpe inzichten zullen door velen gemist worden, maar zijn werk en inspiratie blijven voortleven.

Met dank aan Guus Meershoek, die ons van aanvullende informatie voorzag.

‘Showing the flag’ in Namibië

Op patrouille met Toyota Landcruiser: mar1 Joke Geers (links) en mar1 Anja Nieuwkoop

Niet alleen vandaag de dag is het onrustig in de wereld, dat is altijd al zo geweest. Sinds de Tweede Wereldoorlog hebben meer dan honderd vredesmissies plaatsgevonden in allerlei landen en opgezet door verschillende organisaties zoals de Verenigde Naties, NAVO, West-Europese Unie, Europese Unie, ASEAN en OVSE. Kwam men er niet uit door bijvoorbeeld een blokkade van de resolutie in de Veiligheidsraad, dan werd een ‘passende’ oplossing gevonden, waarvan de *Multinational Force & Observers* (MFO) in de Sinaï een goed voorbeeld is. Veel missies beginnen enthousiast, maar vaak ontbreekt het aan een exit-strategie, zoals in Afghanistan, Irak en Libië. Daar had marechaussee der 1e klasse Joke Geers geen last van. Het einde van haar missie viel samen met het einde van de gehele missie *United Nations Transition Assistance Group* (UNTAG): missie geslaagd! | Door: Kees Poelma

“De militaire wereld was mij niet vreemd. Sterker nog, mijn vader was militair en ik heb een poos in Duitsland gewoond in Zeven. Ik mag wel stellen dat ik een avontuurlijk en nieuwsgierig kind was. In de derde klas van de mavo kreeg ik de kans om als uitwisselingsstudent naar Amerika te gaan. Maar ja, hoe goed beheers je dan het Engels? Mijn ouders spoorden me echter aan en ik waagde de sprong. Ik kwam terecht in Davenport in de staat Iowa in een gezin van zeven kinderen. Ze hadden ook zeven paarden en woonden heerlijk buiten. Ik bezocht er een lokale *highschool* en mijn Engels verbeterde razendsnel. Natuurlijk miste ik mijn ouders, maar het jaar vloog voorbij. Na de mavo wist ik nog niet helemaal wat ik wilde, maar zag een advertentie in het Veronicablad waarin ook vrouwen werd verzocht om te solliciteren bij de Koninklijke Marechaussee.”

Lichting 80-3

“Ik werd aangenomen en maakte deel uit van lichting 80-3 bij opperwachtmeester Willem Slootweg. Met veel plezier kijk ik terug op de eerste opleiding. Hierna wilde ik natuurlijk graag

naar Duitsland, want ik woonde er immers nog. Dat ging echter niet. Eén vrouw bij een brigade was niet toegestaan; dat moesten er tenminste twee zijn. Toen hoorde ik dat er nog een vrouwelijke collega was die graag naar Duitsland wilde, maar dat ging ook niet door. Zij kreeg te horen dat ik niet met haar naar dezelfde brigade wilde. Bizar, maar er waren sinds de eerste opkomst van vrouwen bij de KMar in 1979 nog maar enkele vrouwen opgeleid, dus liepen we nog tegen veel vooroordelen aan. In 1982 kwam ik bij Brigade Oldenzaal terecht. Het werk bestond uit de grensbewaking op straat en in de internationale treinen van en naar Duitsland."

Joke Geers en Anja Nieuwkoop met een Franse heli-bemanning

Onderkomen in Ondangwa

Op bureau: "rapporteren over niks"

Sinaï (MFO)

"In 1982 zag ik een mogelijkheid om naar de MFO-missie in de Sinaï te kunnen en die kans greep ik met beide handen aan. Een geweldige tijd met veel vrijheid en internationale contacten. Na de missie ging ik terug naar Oldenzaal, maar ik had het er wel zo'n beetje gezien. Ik vroeg overplaatsing aan en kwam op Brigade Garderen terecht. Toen heb ik een huis in Apeldoorn gekocht, want het reizen van en naar Duitsland werd toch wel bezwaarlijk. In 1987 ging ik opnieuw naar de Sinaï."

Namibië (UNTAG)

"In 1989 kreeg ik de kans om deel uit te maken van de *United Nations Transition Assistance Group* (UNTAG) in Namibië. De voorbereiding bestond uit de gebruikelijke opleiding op de School voor Vredesmissies (SVV) in Ede en de Mijnenschool in Reek. Op het SVV kregen we al veel te horen over Namibië. We waren met z'n twaalven; samen met Anja Nieuwkoop waren wij de enige twee vrouwen. In Namibië waren nog twee vrouwelijke collega's in Windhoek geplaatst."

"Op 28 december 1989 vertrokken we met de KLM naar Johannesburg en vandaar verder naar Windhoek, de hoofdstad van Namibië. In Windhoek werden we ingedeeld bij de *Civilian Police* (CIVPOL) en gingen Anja en ik met Roland van der Heijden en Piet Dam naar Ondangwa in het noorden van Namibië. Namibië is een heel groot land (824.000 km2) en is daarmee bijna zo groot als Frankrijk en Duitsland samen. Toch heeft het slechts twee miljoen inwoners, want het merendeel van het land bestaat uit woestijn. In Ondangwa beschikte CIVPOL over drie bungalows, waarvan wij er een kregen toegewezen. Anja en ik deelden een kamer. Aan deze UNTAG-missie namen veel landen deel [27 nationaliteiten, red.], maar wie er precies in Ondangwa zaten, weet ik niet meer."

"De moeilijkheden uit het begin van de missie waren al opgelost en de lokale bevolking keek verwachtingsvol uit naar de verkiezingen. In het begin van de missie zorgde de *Koevoet* – de anti-guerrilla-eenheid van de *South West African Police* (SWAPOL) – nog voor problemen, maar ook zij moesten uiteindelijk de nieuwe situatie accepteren. Alle Zuid-Afrikanen waren nu weg uit het grote land."

"Het werk was heel relaxed. Het was ▶

▶ *showing the flag*, dus veel patrouilles rijden. Onderweg spraken we met zo veel mogelijk bewoners al viel dat niet altijd mee. We reisden soms naar collega's in Okavango en Okongwati en zij kwamen ook ons weer bezoeken. In feite leek de missie wel op mijn twee eerdere uitzendingen in de Sinaï. Ook daar veel patrouilles in een groot woestijngebied. In de Sinaï schreven we nog rapporten bij overtredingen, misdrijven en aanrijdingen, maar hier bleef het alleen bij 'rondrijden'. Een maand voor de aankomst van onze rotatie waren de verkiezingen zonder veel problemen verlopen."

Sightseeing in vrije tijd

"In onze vrije tijd gingen we zoveel mogelijk naar de toeristische bestemmingen zoals het natuurreservaat Okavango Delta, Windhoek, Swakopmund, en Cape Cross aan de Atlantische Oceaan waar veel pelsrobben te zien waren. In Swakopmund vind je nog vele Duitse straatnamen. Namibië was ooit een Duitse kolonie en die invloeden waren in deze plaats nog goed te zien. Ook zijn we een keer naar Zambia geweest om de Victoriawatervallen te kunnen zien.
Voor vertrek had ik mijn collega's nog expliciet gezegd dat ze er aan moesten denken om hun paspoort mee te nemen. En wie stond er aan de grens zonder paspoort…? Gelukkig had Anja ook haar militair paspoort bij zich en daarin staat nu een toegangsstempel van Zambia."

"Na vier maanden kwam er helaas al een einde aan onze missie. Normaal zond Nederland militairen uit voor meestal een periode van zes maanden, maar het mandaat was afgelopen. Ook de periode na de verkiezingen was goed verlopen en de transitie was afgerond."

Terug in Nederland

"In 1990 ging ik naar het OCKMar voor het volgen van een ME-aanhoudingscursus. Hier leerde ik wachtmeester Kees Bakker kennen waarmee ik het goed kon vinden. Kortom: verliefd, verloofd en getrouwd. Kees heeft bijna veertig jaar bij de BSB gewerkt. In 1992 zijn we samen nog een keer naar de MFO in de Sinaï geweest. Voor Kees was dit de eerste keer en voor mij mijn derde keer bij de MFO en tevens mijn laatste missie. Na ons huwelijk kregen we twee zonen. Een werkt in de techniek, de andere in feite ook. Hij werkt bij de BSB, de appel valt niet ver van de boom."

Achtergrond UNTAG (23 maart 1989 – 11 april 1990)
In 1920 verleende de Volkenbond aan Zuid-Afrika het mandaat over de voormalige Duitse kolonie Zuidwest-Afrika. Zuid-Afrika probeerde daarna Zuidwest-Afrika in te lijven, waartegen de Verenigde Naties (VN) zich vanaf 1945 verzette. De VN ontnam Zuid-Afrika in 1966 het mandaat over Namibië, zoals Zuidwest-Afrika inmiddels werd genoemd. Intussen verzette de South West Africa People's Organisation (SWAPO) zich met geweld tegen de Zuid-Afrikaanse annexatiepogingen. De strijd laaide op; onder andere Cubaanse troepen verleenden steun aan SWAPO.

In 1988 kwam er een staakt-het-vuren en werd een akkoord gesloten. De VN gaf UNTAG vanaf 1 april 1989 twaalf maanden de tijd om Namibië op de weg naar vrije verkiezingen en onafhankelijkheid te begeleiden. UNTAG bestond uit een militaire en civiel component. De civiele poot moest de verkiezingen voorbereiden, bestuurstaken op zich nemen en kreeg daarvoor een contingent politiewaarnemers (Civilian Police, CIVPOL) ter beschikking (sterkte eind 1989 circa 1500 personen).

CIVPOL moest erop toezien dat de South West African Police (SWAPOL) – het politiekorps in Namibië dat door Zuid-Afrika was opgezet en nog onder zijn invloed stond – de orde en het gezag efficiënt, professioneel en onpartijdig handhaafde. Voorwaarde voor een goede taakuitoefening door CIVPOL was een nauwe samenwerking met SWAPOL. Na de verkiezingen daalde de omvang van SWAPOL sterk, waardoor CIVPOL zich, met succes, meer en meer met het handhaven van rust en stabiliteit in het land kon bezighouden.

De Nederlandse bijdrage bestond uit een detachement van de Koninklijke Marechaussee, waarvan de hoofdmacht op 15 april 1989 arriveerde. Het aantal marechaussees schommelde tussen juli 1989 en maart 1990 rond de 58. De marechaussees gingen, samen met collega's uit andere landen, regelmatig als waarnemer met SWAPOL op patrouille. De Nederlanders hadden ten opzichte van hun collega's uit andere landen een voordeel: ze konden zich tegenover Zuid-Afrikanen verstaanbaar maken. Het merendeel van de Nederlanders keerde rond de soevereiniteitsoverdracht van 21 maart 1990 terug.

Wie de herinnering bewaart, houdt de persoon levend

| Door: Henk Rijke

Het is vaak een klein bericht in de krant of sociale media: brug vernoemd naar overleden militair. Dat lees je als oud-militair toch altijd even met meer aandacht. En als die overleden persoon een oud-marechausseecollega betreft, komt het net iets harder binnen.

Sinds september 2025 hangt zo'n bord met de tekst 'Wachtmeester der 1e klasse Ferdinand Nieuman' op het A7-viaduct Midwolde-Leek over de Oude Postweg. Op 12 december 2025 vond de onthulling plaats in aanwezigheid van zijn vrouw Hilda, zoon Nick en dochter Suzanne. Bij de plechtigheid waren naast veel belangstellenden de burgemeester van de gemeente Westerkwartier de heer Van der Tuuk, generaal-majoor b.d. Messerschmidt namens het 'nationaal Veteranen Platform' en kolonel Vonsee, chef kabinet Staf Commandant KMar, namens Commandant KMar aanwezig.

Aanval door een krokodil

Fred Nieuman is op 1 februari 1997 tijdens zijn missie in Angola overleden bij een aanval door een krokodil in de Cassairivier. Hij werd gegrepen door de krokodil tijdens het waterhalen uit die rivier. Dit was een dagelijkse routine, omdat er geen stromend en vers water beschikbaar was in het legeringskamp. Ook op die bewuste dag ging hij met een dompelpomp de rivier in. De hem vergezellende Rode Kruis-medewerkers zagen de aanval gebeuren, maar konden niets meer voor hem doen.

Op 8 september 1986 begon Fred zijn opleiding bij de Koninklijke Marechaussee bij lichting 86-5. Na functies bij de wachtbrigade Soestdijk, de brigade Amsterdam, de brigade Noord (post Delfzijl) en een uitzending naar de Multinational Force & Observers (MFO) in Egypte, vertrok hij in augustus 1996 als wachtmeester der 1e klasse naar Angola. Daar diende hij bij de United Nations Angola Verification Mission III (UNAVEM III), die het vredesakkoord van Lusaka (1994) ondersteunde. Fred werd geplaatst op UN-post Lumege met als taak het monitoren van de plaatselijke politie.

Vernoeming bruggen en viaducten

Op initiatief van de 'Stichting Coördinatie 75 jaar Vrijheid' hebben het ministerie van Defensie, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat samen met het nationaal Veteranen Platform het plan ontwikkeld om bruggen en viaducten te vernoemen naar militairen die tijdens vredesmissies, vanaf de VN-missie in Korea tot heden, zijn omgekomen. De vernoeming van Fred Nieuman is de 47e in de reeks.

Wmr1 Fred Nieuman tijdens UNAVEM III-missie

In De Postwagen in Tolbert werd de officiële onthulling van het bord gedaan door zijn kinderen Nick en Suzanne, samen met burgemeester Van der Tuuk. Echtgenote Hilda Nieuman-de Vries gaf aan een viaduct vernoemd naar haar echtgenoot en de vader van hun kinderen, een mooi eerbetoon te vinden om Fred nooit te vergeten.
Generaal b.d. Messerschmidt hield de aanwezigen in zijn toespraak voor dat vrijheid niet vanzelf sprekend is en dat het 'nationaal Veteranen Platform' via dit project veteranen wil eren voor hun inzet voor vrede en veiligheid.
Kolonel Vonsee benadrukte namens Commandant KMar dat "wie de herinnering bewaart, houdt de persoon levend." De burgemeester vertelde dat Fred bekend stond als ondernemend, betrokken was bij zijn omgeving en het avontuur niet schuwde met een militaire loopbaan bij de Koninklijke Marechaussee als gevolg.

Fred Nieuman ligt begraven op de gemeentelijke begraafplaats te Aduard, gemeente Westerkwartier.

foto: Jan Hendrik van der Molen

Tolbert, 12 december 2025, officiële onthulling van het naambord

Wilfried van der Sluijs

"Spijt dat ik geen beroeps ben geworden"

"Mijn voornaam is adjudant en mijn achternaam Bogers. Jullie zullen mij nooit meer vergeten, zei hij. En dat klopte. Maar dat was vooral vanwege de leren handschoen die hij droeg. Door een oorlogswond had hij drie stijve vingers, die recht omhoog stonden als hij met krijt wat op het bord schreef." | Door: Gert Janssen

Met de historische woorden van deze oorlogsveteraan begon in april 1957 de diensttijd van Wilfried van der Sluijs, lichting 57-2. Inmiddels is de oudgediende, die op 6 september 2025 in het zonnetje werd gezet tijdens zijn laatste Airborne Wandeltocht, 88 jaar oud. Hij herinnert zich zijn diensttijd echter als de dag van gisteren. Als Wilfried op z'n praatstoel zit in zijn seniorenwoning in Babberich, is het zo drie uur later. En bij een vergeten datum schiet echtgenote Wies hem te hulp.

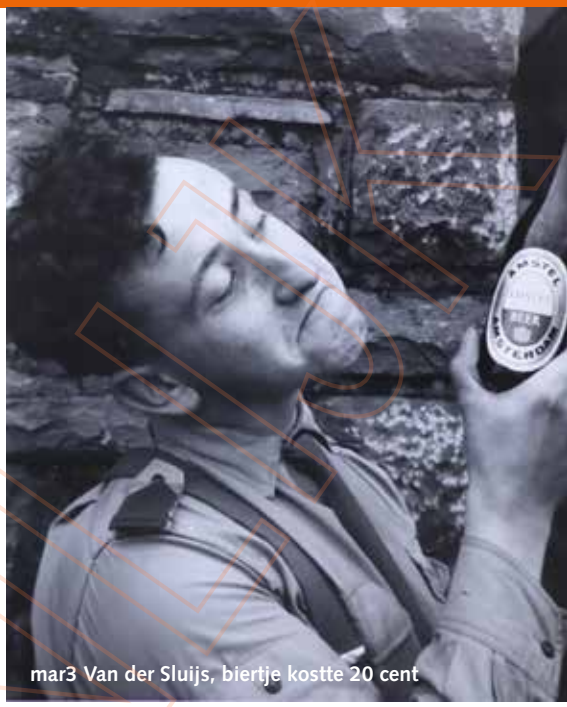
Ongeschikt om te vliegen

"Hij praat altijd over de marechaussee", verzekert de gastvrouw en ze knikt daarbij instemmend om haar woorden kracht bij te zetten. Toch was het geen liefde op het eerste gezicht bij Wilfried, althans niet wat betreft zijn affectie voor het Wapen. "Ik had bij de keuring opgegeven dat ik graag vliegenier wilde worden bij de luchtmacht. Toen ik daarvoor werd opgeroepen, volgden er bij Vliegveld Soesterberg nog enkele specifieke tests. Ik bleek echter wat kippig te zijn, dus ongeschikt om te vliegen. Ik was bang om daarna bij de zandhazen terecht te komen, maar ik werd opgeroepen voor de Koninklijke Marechaussee. En zo heb ik mij in april 1957 gemeld bij het Depot Koninklijke Marechaussee, indertijd de naam van het opleidingscentrum in Apeldoorn."

Nadat Van der Sluijs onder de krijgstucht was gesteld, begon zijn opleiding van zes maanden onder de genoemde adjudant Bogers. Die diende tijdens de eindstrijd in de Tweede Wereldoorlog bij de Prinses Irene Brigade en raakte tijdens gevechtshandelingen gewond aan zijn rechterhand. "Hij droeg altijd een leren handschoen. Duim en wijsvinger kon hij nog wel gebruiken, maar drie andere vingers kon hij niet buigen. Later kwam ik hem nog een keer tegen bij een herhalingsoefening. Toen was hij luitenant."

Nestel en straatnaam

"Een ander kaderlid dat ik mij kan herinneren, is wachtmeester Glastra. Die bleef niet aan de kant staan, maar rende met ons mee, of kroop naast ons bij de tijgersluipgang. De eerste zes weken moesten we verplicht in Apeldoorn blijven. Wel konden we 's avonds op de kazerne naar de film of de kantine. Later mochten we op zaterdagmiddag om 12.00 uur naar huis, na eerst nog een rondje Orderbos en ge-

mar3 Van der Sluijs, biertje kostte 20 cent

zamenlijk douchen. Op zondagavond moest je voor 24.00 uur weer terug zijn. Na de eerste zes weken kregen we onze nestel en straatnaam. Een paar maanden later werden we bevorderd tot marechaussee der derde klasse en ging onze wedde omhoog van 1,00 naar 1,10 gulden."

Tijdens de opleiding sjouwde Wilfried zich een breuk – letterlijk – en belandde in het Militair Hospitaal Onder de Linden in Arnhem. "Na twee weken mocht ik weer beginnen met lichte dienstwerkzaamheden, maar was ik wel achter geraakt in de opleiding. Daarom werd ik ingedeeld bij de volgende lichting, 57-3. Op het depot heb ik ook mijn rijopleiding gekregen. Die werd toen nog verzorgd door de AAT."

Paraat in Den Haag

De parate periode begon voor de jonge marechaussee bij Brigade Den Haag, aan de Laan van Meerdervoort. "Daar zat toen ook de motorpool. Die jongens reden toen op Harleys. De dienstplichtigen moesten vooral de nachtwacht draaien bij Paleis Huis ten Bosch en het ministerie van Oorlog. Bij het paleis was weinig te beleven, dat stond in die tijd leeg. Op het ministerie moesten we controleren of alle laden waren afgesloten en er geen geheime stukken op de bureaus waren achtergebleven. In de kelder van dat gebouw was een schietbaan voor pijl en boog. Daar maakten we dan gebruik van. De pijlen vlogen meer in het plafond dan dat we het doel raakten. We bakten er weinig van, maar je was wel leuk bezig. Bij de verjaardag van prinses Marijke op 18 februari moest ik buiten bij de hoofdpoort staan. Diplomaten kwamen daar het felicitatieregister tekenen. Voor mijn gevoel stond ik daar de hele dag. Het was stervenskoud."

11 Marcie in Schaarsbergen

Na een korte tussenstop in Nunspeet behoorde Wilfried bij de eerste lichting dienstplichtigen die in Schaarsbergen werd gelegerd. Hoewel als officieel oprichtingsjaar van 11 Marcie (later 11 Maresk) 1961 wordt aangehouden, was de compagnie enkele jaren eerder al actief op de Oranjekazerne. "Wij sliepen in het laatste gebouw op de bovenste verdieping. Onder ons waren de Pontonniers gelegerd. Ik was daar chauffeur-PD'er op een DAF YA 126. Met de KL-76-12 heb ik 40.000 schadevrije kilometers gedraaid. Daarna gingen ze met dit voertuig naar La Courtine en daar werd de DAF gelijk aan gort gereden."

Naast onderhoud voertuigen en wachtlopen bij het stafgebouw van de Eerste Divisie 7 December, Nieuw Vrijland, hadden die dienstplichtigen als taak kolonnes of militaire transporten te begeleiden. "Eigenlijk deden we wel zo'n beetje alles. We bewaakten ook het hoofdgebouw van Nieuw Vrijland. Generaal-majoor Van den Wall Bake was toen commandant van de Eerste Divisie. Als chauffeur van dienst moest ik de wacht halen en brengen. Bellen met de telefoon van de generaal durfden we niet. Ik las in Marechaussee Contact dat latere lichtingen dat wel deden."

Net als vrijwel alle dienstplichtigen beleefde Wilfried het meeste plezier aan het begeleiden en regelen van militaire transporten. Hoewel… "Dat was in de winter met zo'n open Nekaf bepaald geen pretje. Kouwe krengen waren dat. Het verplaatsen van een dieplader met zwaar geschut vond ik de grootste uitdaging. De dag er voor verkenden we dan de route om te voorkomen dat zo'n combinatie zou vastlopen onder een viaduct. Onder mijn verantwoordelijkheid is dat dan ook nooit gebeurd."

Van 9-22 augustus 1958 werd mar2 Van der Sluijs meegestuurd met een oefening van het bataljon Stoottroepen naar kamp Vogelsang in Duitsland. "Vlak bij de rivier de Rur in de Eifel was er een steile helling met allemaal steenslag. Ondanks de vierwielaandrijving kon mijn voertuig nauwelijks grip krijgen en gleed ik steeds weer een stukje naar beneden. Het zweet stond in mijn handen. 's Avonds moesten we de manschappen op tijd uit de kroegen in Düren halen. Die hadden natuurlijk geen zin om mee te gaan. Nee, echt

Escorte Schaarbergen 1958: (vlnr) Van Rijnsoever, Folkringa, Suerink, Andringa, Schroeders, Hartogh en Van der Sluijs

Lichting 57-2, 'Ouwe Hap'

ruzie heb ik nooit gehad. Eén keer heb ik op station Arnhem een kornet letterlijk op z'n vingers getikt toen ik chauffeur van dienst was. Die wilde met z'n dronken kop achter het stuur gaan zitten."

Op herhaling

Na zijn diensttijd – Wilfried was inmiddels gediplomeerd begrafenisondernemer – kwam de inmiddels 'ouwe stomp' opnieuw met het Wapen in aanraking. Dat was tijdens een herhalingsoefening in 1962. "Mijn vrouw Wies was toen in verwachting. Ik had geregeld met een boer in de buurt dat mijn vrouw hem zou bellen als ze ging bevallen. Bewapend met een karabijn heb ik daarom maar veel wacht gelopen bij onze TP (Traffic Post). Als grap had ik een kastanje op de loop van het wapen gezet. Dat zag er wel grappig uit. De generaal die op bezoek kwam, dacht daar anders over. Hij sprak mij er op aan. 'Wat is dat?', vroeg hij. Ik dacht: wat is die man dom. Dat kun je toch zien! Gelukkig heeft het verder geen consequenties gehad."

Tijdens zijn werkzame leven als begrafenisondernemer en later als vertegenwoordiger van diepvriesproducten, ontpopte Wilfried zich als een fanatiek wandelaar. Zo liep hij onder andere 26 keer de Wandelvierdaagse van Apeldoorn, 40 keer de Airborne Wandeltocht en 7 keer de Tweedaagse van Diekirch. "In Luxemburg werd je onderweg goed verzorgd. Je kreeg dan een mengsel van water en witte wijn. Dat was prettig drinken." Tijdens zijn bezoek aan de Airborne Begraafplaats in Oosterbeek ontdekte hij dat daar ook zes gesneuvelde Britse MP's liggen begraven.

Onvergetelijk moment

Omdat hij inmiddels slecht ter been is, moest Wilfried zijn laatste Airborne Wandelmars vorig jaar noodgedwongen afleggen in een rolstoel. Wat hij niet wist, was dat zijn zoon contact had gezocht met de redactie van Marechaussee Contact om de oudgediende onderweg te verrassen. Via de Stichting Dienstplichtig Marechaussee (SDM) ging vervolgens het balletje rollen. Detachementscommandant kapitein Simon Winkelman van het OTCKMar regelde een bijzonder eerbetoon voor Van der Sluijs, enkele kilometers voor de finish in Oosterbeek. Alle 126 leerlingen van het OTC, kader en de negen fanatieke wandelaars van de SDM gingen voor hun oude maat in de houding en brachten hem een eregroet. "Een indrukwekkend en onvergetelijke moment", herinnert hij zich.

Het viel de 'dienstplichtigen' overigens op dat de donderblauwe baret van hun oud-collega in de loop der jaren flink was 'gekrompen'. Namens SDM kreeg hij daarom onlangs een ruimer zittend exemplaar aangeboden: want eens marechaussee, altijd marechaussee. "Ik heb, als het om de KMar gaat, eigenlijk maar van één ding spijt: ik had beroeps moeten worden."

Wilfried met foto 'Eresaluut tijdens de Airborne'

Airborne Wandeltocht 2025, Wilfried en echtgenote te midden van SDM'ers

Wel en wee op de luchthaven

Dagelijks worden marechaussees op Luchthaven Schiphol geconfronteerd met allerlei vragen en situaties waarmee de reiziger op dat moment zit. Uit het leven gegrepen en opgetekend in het boekje 'Schiplol' (2009) door Kees Poelma.

Schiphol, 1996, paspoortcontrole (foto ter illustratie)

NIMH Beeldbank

Atleten

Drie Tanzanianen meldden zich op bij de balie van de paspoortcontrole en verzochten de toegang tot Nederland. Ze hadden een geldig paspoort en een geldig visum, maar toen gevraagd werd hoeveel geld ze bij zich hadden, konden ze slechts in totaal $ 127 tonen. Op de vraag wat ze hier in Nederland kwamen doen, antwoordden ze dat ze atleten waren, die hier in Amsterdam een sportcontract gingen ondertekenen. Tevens zouden ze enkele wedstrijden gaan hardlopen in Europa. Dit alles zou hun manager voor hen regelen.
Eerst maar eens even weg van de balie en naar het afhandelingskantoor om een en ander te verifiëren. Ze kenden echter geen naam en hadden geen telefoonnummer van de sportmanager; waar ze zouden gaan verblijven werd ook niet duidelijk.

Wachtmeester D., zelf een sportman in hart en nieren, vroeg deze atleten naar hun specialisatie. Het antwoord was dat ze uitblonken op het koningsnummer van de atletiek namelijk de honderd meter sprint. Op de vraag wat hun toptijden waren, antwoordde de eerste na enig nadenken: "Binnen de twintig seconden en mijn vrienden hier zijn zelfs nog wat sneller." Toen wachtmeester D. vertelde dat hij in een rolstoel met een lekke band waarschijnlijk nog sneller was, was het gauw bekeken met onze drie atleten. Toen ze even later officieel hoorden dat hen de toegang werd geweigerd, vroegen ze direct politiek asiel aan.

Hij deed alleen maar zijn werk

Een vrouw van middelbare leeftijd meldde zich bij de paspoortcontrole. Wachtmeester A. maakte een goedbedoelde opmerking die direct verband hield met zijn werk. De opmerking pakte echter anders uit. Een kop koffie bracht uitkomst.

Wachtmeester A.: "Goedemorgen mevrouw, uw paspoort alstublieft." Mevrouw: "Dag meneer, alstublieft." Wachtmeester A. opende de personaliapagina van het paspoort en zei: "Uw paspoort is nog bijna een jaar geldig, maar misschien is het toch verstandig om alvast een nieuw paspoort aan te vragen mevrouw." "Waarom?", vroeg ze verbaasd. Wachtmeester A.: "Tja, u lijkt niet meer zo goed op de foto die in het paspoort is aangebracht. U zou daardoor in de toekomst in de problemen kunnen komen." Mevrouw begon spontaan te huilen. Wachtmeester A.: "Maar mevrouw, wat is er met u aan de hand?" Het huilen van mevrouw werd steeds harder. Wachtmeester A. stapte uit de balie en sloeg voorzichtig een arm om haar schouders. "Mevrouw, gaat u maar eventjes met me mee naar ons kantoor. Wat is er toch met u aan de hand?" Nadat ze weer wat tot rust was gekomen, zei ze: "Ja… dat ik niet meer zo goed op de foto lijk, komt omdat ik bijna drie weken geleden door mijn man in elkaar ben geslagen."

Bekende Nederlander

Met zoveel vertrekkende mensen per dag is het logisch dat daar regelmatig bekende Nederlanders tussen zitten. Zo ook deze woensdagmiddag toen de wachtmeesters D. en E. in de balies van de paspoortcontrole zaten. Plotseling zag D. de bekende televisiepresentator en journalist Karel van de Graaf aankomen met het paspoort al in zijn hand. Hij stootte zijn collega aan en zei: "Kijk daar komt Karel van de Graaf, daar ga ik een geintje mee uithalen."

Van de Graaf zei netjes goedemiddag en overhandigde zijn paspoort. Wachtmeester D. hield echter het paspoort gesloten en zei: "Goedemiddag meneer, neemt u mij niet kwalijk, maar volgens mij ken ik u ergens van." Van de Graaf: "Oh, ja?" "Ja, u komt mij heel bekend voor", zei wachtmeester D. "Ik word wel eens vaker herkend dus dat kan wel kloppen." Wachtmeester D.: "Niks zeggen, ik kom er zo op." Van de Graaf slaakte een diepe zucht. "Volgens mij ken ik u van de televisie. U heeft een markant hoofd. Héél herkenbaar!" Van de Graaf: "Ja, dat heb ik wel eens eerder gehoord." Wachtmeester D.: "Geef me nog een paar seconden meneer, het ligt op het puntje van mijn tong." "Ik zou liever doorlopen, meneer", reageerde Van de Graaf, "kijkt u maar eventjes in mijn paspoort dan weet u het." Wachtmeester D.: "Verrek, ik weet het, u bent Karel van de Graaf. Een goede reis" en geeft het paspoort terug zonder erin gekeken te hebben. "Ja dat klopt, dank u wel." Wachtmeester D. tijdens het passeren langs de balie: "Ik heb al uw CD's."

Jodin de vrijheid gegeven

Deel 74 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'
Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

Opperwachtmeester Elsinga heeft opdracht twee door de Duitse politie opgepakte jodinnen over te brengen naar 's-Gravenhage. Een van de twee grijpt de haar geboden kans en weet te ontkomen.

In Europa dreigt oorlog en Nederland kondigt op 28 augustus 1939 de algemene mobilisatie af. De Utrechtse Heuvelrug wordt overspoeld door militairen die worden ingekwartierd bij burgers en boeren, in schuren en scholen. In de gemeente Maarn waar **Roelof Elsinga** (38) rijksveldwachter is, wordt onder andere het Raadhuis gevorderd. Op 10 mei 1940, de dag van de Duitse inval, vertrekken de militairen naar hun posten in de Grebbelinie. Van de oorlogshandelingen in die dagen heeft Maarn niet veel te lijden gehad.

De bezetter heft per 1 maart 1941 de Rijkswacht op en het personeel gaat over naar de Marechaussee. Rijksveldwachter Elsinga wordt ingedeeld in de rang van wachtmeester titulair te voet bij de Brigade Doorn, post Maarn te Maarsbergen. Voor het volgen van een wachtmeestercursus gaat hij eind april dertien weken naar het 3e Eskadron Depot te Wilp – gelegerd in Huize De Lathmer – en wordt daarna per 1 september bevorderd tot wachtmeester te voet.
Per 1 maart 1943 volgt weer een reorganisatie van de politiemacht. Elsinga wordt ontslagen bij de Marechaussee en aangesteld als opperwachtmeester der Staatspolitie, ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)' bij de groep Doorn als commandant post Maarsbergen.

Jodin laten ontsnappen
In Maarsbergen worden op 5 oktober 1943 enkele joden door de *Ordnungspolizei* opgepakt. Dezelfde dag krijgt postcommandant Elsinga van deze Duitse politie opdracht om twee jodinnen naar 's-Gravenhage over te brengen. De plichtsgetrouwe Elsinga heeft het er moeilijk mee: op het spoorwegstation van Utrecht geeft hij de vrouwen de gelegenheid te vluchten, waarvan één dit ook daadwerkelijk doet. In 's-Gravenhage aangekomen wordt hij gearresteerd en ingesloten in de *Deutsches Polizeigefängnis Scheveningen* – beter bekend als het Oranjehotel – in afwachting van zijn berechting. Een genadeverzoek van de familie blijkt tevergeefs ondanks het beroep op de Duitse afkomst van de echtgenote. Gelet op de ontslagdatum bij de Staatspolitie zal de strafoplegging op 23 maart 1944 zijn geweest.

Op 1 april wordt hij overgebracht naar Kamp Amersfoort en zes dagen later naar het *schutzhaftlager* van Kamp Vught (*häftlingsnummer* 9656), waar hij moet werken in het *arbeitskommando Gärtnerei*.

3e Eskadron Depot, wachtmeestercursus 21 april t/m 19 juli 1941
1e rij, 2e van rechts: wmr Elsinga, nog in uniform van Rijksveldwacht

Roelof Elsinga wordt op 18 maart 1902 geboren in het dorp Irnsum, behorend tot de Friese gemeente Rauwerderhem. Vader werkt als houtbewerker en later als rijtuigverhuurder. Twee jaar later wordt een zusje geboren. Na de lagere school volgt hij drie jaar de Ambachtsschool.

Voor zijn dienstplicht van vijf en een halve maand meldt Roelof zich in november 1923 bij het 9e Regiment Infanterie te Assen. Na een tweejarige cursus bij de Nederlandsche Heidemaatschappij krijgt hij een betrekking als boswachter/jachtopziener in Naarden. Daar trouwt hij op 22 mei 1929 met de van Duitse afkomst zijnde Johanna Kurz en in de daaropvolgende jaren worden een dochter en zoon geboren.

Roelof behaalt in eigen tijd het politiediploma en solliciteert bij de Rijksveldwacht. Op 30 juni 1931 wordt hij aangenomen als tijdelijk rijksveldwachter en volgt een opleiding van zes maanden bij de 'Opleidingsschool' van de Rijksveldwacht in Amsterdam. In de rang van rijksveldwachter wordt hij geplaatst in Bunschoten en in maart 1935 in de gemeente Maarn.

Omdat de geallieerden vanuit het zuiden oprukken, wordt Kamp Vught op 5 en 6 september 1944 in grote haast ontruimd. Roelof wordt met vele anderen op 5 september 's avonds naar de trein gevoerd en na drie dagen in een goederenwagon met te weinig eten en drinken, komt het transport aan in concentratiekamp Sachsenhausen bij Oranienburg. Na de registratiehandelingen aldaar lopen de mannen de volgende dag in colonne naar het *Heinkellager* in Germendorf, acht

foto: United States Holocaust Memorial Museum, courtesy of Wayne Larabee

April 1945, kampoverlevenden van Langenstein-Zwieberge

kilometer verderop. Hier worden ze in een grote vliegtuighal in quarantaine gehouden en doen niets behalve dan eindeloos op appel staan. Vanuit dit kamp vertrekt op 13 oktober een transport van 500 man per trein naar *arbeitslager* Langenstein-Zwieberge, dat de volgende dag op het station van Langenstein aankomt. Na nog vijf kilometer lopen, wordt Roelof gehuisvest in *block* 10 en geregistreerd onder *häftlingsnummer* 93290.

Dwangarbeid in de tunnels

Dit *aussenkommando* van concentratiekamp Buchenwald is pas enkele maanden oud en is nog niet afgebouwd. Het is berekend op 2000 gevangenen, maar er zijn er wel 5000 onder erbarmelijke omstandigheden aanwezig. Ze moeten in de buurt van Halberstadt werken in de Thekenberg: boren en uithakken van tunnels voor de daarin te vestigen Junkers vliegtuigfabrieken. Ziekte, honger en het zware werk teisteren de mannen. Roelof is al vier keer opgenomen geweest in het *(kranken)revier*, maar herstelt iedere keer weer een beetje. Op 9 april 1945 wordt het kamp door de SS ontruimd. De mannen die nog kunnen lopen, gaan in groepen van 500 te voet op weg; elke uitvaller wordt doodgeschoten. De Amerikanen bevrijden het kamp op 11 april, maar drie dagen later wordt Roelof weer opgenomen in het *revier* en overlijdt diezelfde dag. Kampoverlevende Boon, verpleger van beroep en werkzaam geweest in het *revier*, schrijft aan het Rode Kruis op zijn lijst van overleden Nederlanders: "Bovengenoemde personen zijn overleden aan uitputting, algeheele zwakte, buikloop en zware mishandeling, daarbij nog gebrek aan medikamenten en verbandmateriaal." In Langenstein-Zwieberge zijn ongeveer 2000 gevangenen omgekomen. Roelof Elsinga is naamloos in een van de vier verzamelgraven bij het kamp begraven. Deze graven maken nu deel uit van de Gedenkstätte Langenstein-Zwieberge te Zwieberge. Zijn naam staat vermeld op het oorlogsmonument aan het Raadhuisplein in Maarn.

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallenen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op marechaussee4045@gmail.com.

Defensie Ondersteuningscommando
Ministerie van Defensie

Wonen in het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek

Het oudste veteranenhuis van Nederland

Speciaal voor veteranen tot de rang van officier van de Nederlandse krijgsmacht en het voormalig Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger. Als veteraan van 65+ vindt u hier een unieke plek om zelfstandig te wonen, met zorg op maat als dat nodig is. Meld u aan en kom een week logeren om te ervaren of ons tehuis bij u past.

Meer informatie:
www.Bronbeek.nl
Loket.bronbeek@mindef.nl
026 - 37 63 555

KONINKLIJK TEHUIS VOOR OUD-MILITAIREN EN MUSEUM **BRONBEEK**

Bijeenkomst met een zwart randje

Laatste Vriendendag en laatste brochure

In het Nationaal Militair Museum in Soesterberg vond op vrijdag 21 november 2025 de traditionele bijeenkomst plaats van de 'Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee', de zogenoemde Vriendendag. Tweemaal per jaar presenteert de stichting tijdens deze bijeenkomst een nieuwe brochure waarin steeds een (minder bekend) deel van de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee wordt uitgediept. | Door: Willem Geense

Voorafgaand aan deze dag hadden de Vrienden al een brief ontvangen van het bestuur met de mededeling dat de Stichting Vrienden per 1 januari 2026 "inactief" zou worden gesteld. Deze maatregel loopt vooruit op een nieuwe stichtingenstructuur voor de Stichting Museum KMar (SMK), de Stichting Van Houten en de Stichting Vrienden met een gezamenlijke ambitie om het cultureel erfgoed en de museale collectie van de KMar toekomstbestendig te borgen.

Gerekend vanaf de oprichtingsdatum 4 maart 1959 is na bijna 67 jaar een einde gekomen aan de Stichting Vrienden. Vandaar dat eindredacteur Donald Weekenstroo in zijn opening al sprak van een "Vriendendag met een zwart randje".

Dit was voor de meeste Vrienden in het grote auditorium van het Militair Museum een schok. Zelf heb ik al menig Vriendendag meegemaakt en ik bewaar daar hele goede herinneringen aan. De zaal rondkijkend liet ik mijn blik dwalen over al die vertrouwde gezichten. Deze Vriendendagen waren ook een soort eigen reünie van een groep die langzaam ouder en kleiner werd, maar steeds met een sterke onderlinge band. Jammer dat deze fijne club en haar tradities ophouden te bestaan.

Opening

Stichtingsvoorzitter Arnoud van den Bout sprak als eerste de Vrienden toe en gaf een uitleg over de structuur van de vier stichtingen gerelateerd aan de KMar. De Stichting Vrienden wordt opgeheven en verder moet worden gewacht op een nieuwe structuur samen met SMK en Stichting Van Houten. Ook met Stichting Marechaussee Contact wordt gewerkt aan een verdere intensivering van de samenwerking. Verder gaf hij aan dat er een nieuwe website zal worden gebouwd en dat het archief van de Stichting Vrienden en de brochures zullen worden overgedragen aan SMK.

Het Koetshuis in Buren – de voormalige dependance van het Marechausseemuseum – wordt gerenoveerd voor het culturele en materiële erfgoed van de marechaussee. De archieven komen in de voormalige gymzaal beneden. Daarnaast komt op de begane grond een ontmoetingsruimte.

In het Nationaal Militaire Museum is weliswaar een ruime plek ingeruimd voor de Koninklijke Marechaussee, maar de grote collectie uit het Weeshuis kan daar niet in zijn geheel een plek krijgen. Wat overblijft is al of wordt nog 'vervreemd' naar andere musea en een kleine hoeveelheid zal worden ondergebracht in het zogenaamde Rekwisietendepot KMar.

Terugblik

Voordat hij zijn nieuwste brochure kon presenteren, gaf eindredacteur Weekenstroo in een vlotte presentatie een overzicht van de geschiedenis van het Marechausseemuseum en van de Stichting Vrienden.

Het begon in 1926 met een privécollectie in Doorn door majoor Van Houten. Vlak voor zijn pensionering in 1936 verhuisde de collectie naar een gebouw van het Depot Koninklijke Marechaussee aan de Zwolseweg in Apeldoorn. Vanaf december 1937 heette het de Stichting Historisch Museum der Koninklijke Marechaussee. Tijdens de oorlog verhuisde de museumcollectie in 1941 naar het Legermuseum in Leiden

en zestien jaar later naar het gebouw van de marechausseebrigade Rotterdam.

Het gebrek aan geld voor de herinrichting en de exploitatie van het museum was de aanleiding tot het oprichten van de Stichting Vrienden van het Historisch Museum der Koninklijke Marechaussee.
De eerste doelstelling van deze nieuwe stichting is het geven van morele en materiële steun aan het museum en de tweede is het wekken van belangstelling voor de geschiedenis van de gendarmerie en in het bijzonder van de Koninklijke Marechaussee. Dit alles diende te worden gerealiseerd door het verlenen van financiële steun, het doen van schenkingen voor de collectie, het geven van lezingen, het houden van excursies en het uitgeven van publicaties.

In juni 1967 werd openbaar dat er een Stichting van Houten bestond, in 1949 opgericht door kolonel b.d. Van Houten en zijn echtgenote. Deze stichting heeft tot doel het verlenen van financiële steun aan marechaussees die buiten hun schuld in problemen zijn geraakt en het in stand houden van het Marechausseemuseum. Dit was het moment dat er kapitaal beschikbaar kwam: op 11 februari 1972 kon het Marechausseemuseum haar intrek nemen in het Koninklijk Weeshuis in Buren.

De uitgifte van museumbrochures was een persoonlijke wens van museumdirecteur generaal-majoor b.d. Van Lier. Deze brochures waarin de geschiedenis van de Koninklijke Marechaussee wordt vastgelegd, zijn bestemd voor de Vrienden en voor andere geïnteresseerden. De brochures verschijnen tweemaal per jaar en zijn altijd voorzien van een geschilderde voorplaat. De eerste brochure verscheen in april 1993 en in de 33 jaar van haar bestaan heeft de Stichting Vrienden 63 historische brochures uitgegeven.

Nieuwe brochure nr. 63
'Een bont gezelschap', De Nederlandse Marechaussee-officieren van 1814-1815 door kapitein ter zee b.d. D. Weekenstroo en majoor b.d. H. Engels. Op de voorplaat – geschilderd door Jannes Douma – een officier van het Korps Marechaussee in groot tenue, dat werd gedragen bij ceremoniële gelegenheden, zoals vastgesteld bij besluit van 26 oktober 1814.

Werd in brochure nr. 61 ingegaan op de circa 1400 manschappen en onderofficieren van de Maréchaussée van het eerste uur, brochure nr. 63 is het vervolg daarop. Hierin wordt de loopbaan van 59 genoemde officieren beschreven vanaf hun aanstelling door de regering in Brussel.
Al zoekende in de vele persoonsgegevens ontdekken de auteurs dat het nieuwe Korps al van start ging op 27 februari 1814 en niet op de zo bekende datum van 26 oktober 1814.

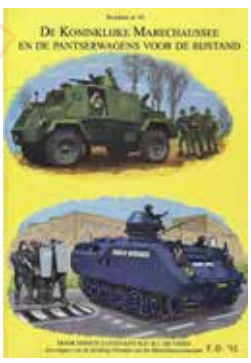
Die officieren zijn bijna allemaal afkomstig uit de gelederen van de Grande Armée van Napoleon met veel (gevechts) ervaring. Bij de 'sollicitatie' moeten vragen worden beantwoord zoals: kunt u paardrijden, bezit u een paard, heeft u geld voor het uniform en wapen en kunt u lezen en schrijven?
Na de eerste aanstelling bij de lichte cavalerie van de Grande Armée volgt een jaar later een doorstart naar de Marechaussee van de Zuidelijke Nederlanden. De voorlopige regering van België had veel behoefte aan politiekorpsen nu de Franse Gendarmerie na de nederlaag van Napoleon zich snel terugtrok naar Frankrijk.

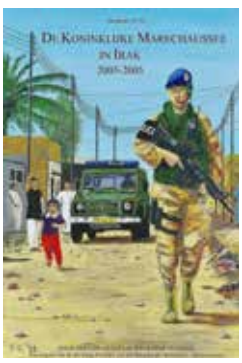
Als de personele opbouw is gelukt, begint de professionalisering van het Korps met het opstellen van een taakomschrijving en de wijze waarop de dienst wordt uitgevoerd. Hiervoor worden reglementen ingevoerd voor de hele organisatie. Een bekende hierbij is het 'Reglement op de policie, de discipline en den dienst der marechaussee' dat op 30 januari 1815 door de Prins van Oranje wordt getekend.

Een andere bekende naam is het 'Algemeen reglement voor de inwendige dienst der marechaussee' van 20 maart 1815. Een zeer gedetailleerde regeling over de inwendige dienst op de kazerne, het omgaan met de paarden, het uitvoeren van inspecties, de administratie en rapporteringen, het uitvoeren van alle soorten externe taken en diensten, het omgaan met deserteurs, lijken, landlopers, gevangenen etc. Vrijwel alles is dusdanig in detail geregeld dat binnen het hele korps de marechaussees op dezelfde wijze hun werk uitvoeren. Beide oorspronkelijke reglementen waren zo goed opgesteld dat deze tot mei 1940 (voor de KMar) en tot 1957 voor de Belgische Rijkswacht van kracht bleven.

Al met al weer een prachtige (en helaas laatste) brochure, die diep ingaat op de 'wortels' van de Koninklijke Marechaussee.

Nieuwe SMC'ers

Dhr. mr. S.M. Aardema
Dpl 90-1

Dhr. K.J. Bijlholt
Ber 87-4

Dhr. P. Dik
Ber 78-2

Dhr. K. Hartsuiker
Dpl 72-1

Mevr. G.A. de Heus
Weduwe van
dhr. H.J.M. de Heus
Vrijwilliger Marechaussee-
museum

Dhr. F.M.M. Huijgens
Ber

Dhr. R.M. van der Kamp
Ber (RP Schiphol)

Dhr. T.W.H. Klein
Ber 87-3

Dhr. R.L. Koster
Ber 83-6

Dhr. J. Maliepaard
Ber 85-1

Dhr. M.J.F. Maseland
Ber 98-3

Dhr. K.G.G. Melching
Ber 78-5

Dhr. G. van der Mijde
Ber 86-6

Dhr. W. Stam
Ber 73-5

Dhr. M.M. Siebes
Dpl 89-1

foto: Henk Westland

Mevr. J. Smink
Ber KMA 20-21

Dhr. W. Tingen
Ber 82-6

Dhr. R.H.H. Verstraelen
Ber 77-2

Dhr. F.J. Winter
Ber 58-11

Dhr. P.H.G. Wolfs
Dpl/Ber 81-3/81-4

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2333 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechausseeof het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee. Het bestuur

Overleden

Dhr. J.C. Bakker
Geboren 11-4-1938
Overleden 30-11-2025
Dpl 58-6

Dhr. H. Bitter
Geboren 11-11-1942
Overleden 30-12-2025
Dpl 62-1

Dhr. E.F. Brattinga
Geboren 15-6-1953
Overleden 9-10-2024
Dpl 73-3

Dhr. E. Grift
Geboren 6-9-1926
Overleden 2-2-2026
Ber 46-0

Dhr. H.C. van Hassel
Geboren 31-1-1940
Overleden 7-5-2025
Ber 58-5

Dhr. J.H. Hendriks
Geboren 3-10-1944
Overleden 29-5-2025
Ber 63-5

Dhr. P.J. van den Heuvel
Geboren 27-9-1929
Overleden 8-1-2026
Ber 51-4; Ned. Indië
7-2 RI/433 BI; 4 MP I

Dhr. H.C.M. van der Hoeven
Geboren 17-11-1934
Overleden 31-12-2025
Dpl 54-2

Dhr. T. Joosen
Geboren 9-5-1958
Overleden 3-9-2025
Ber 76-1

Dhr. G. Kolstein
Geboren 10-2-1940
Overleden 6-6-2025
Ber 58-2

Dhr. J.W. Kooistra
Geboren 15-4-1939
Overleden 15-9-2025
Ber 57-3

Dhr. S. Koomen
Geboren 15-8-1952
Overleden 26-11-2025
Ber 70-3

Dhr. F.A.M. van de Laak
Geboren 2-2-1936
Overleden 15-1-2026
Ber 55-8

Dhr. G.J. Minnee
Geboren 9-8-1945
Overleden 19-12-2025
Dpl 64-3

Dhr. P.A. van der Pols
Geboren 8-4-1936
Overleden 26-10-2025
Dpl 55-4

Dhr. W. de Regt
Geboren 14-6-1937
Overleden 29-10-2025

Dhr. E.J. Varkevisser
Geboren 20-1-1938
Overleden 1-1-2025
Dpl 57-6

Dhr. M.A. Zwanenburg
Geboren 08-10-1944
Overleden 27-1-2026
Dpl 64-1

Bestuur en redactie van Stichting Marechaussee Contact betuigen de nabestaanden hun medeleven en wensen hen sterkte toe.

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter
André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter
Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris
Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099 | alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester
Gerrit Sels
06-22444926
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Purmerend (BIC: INGBNL2A)

Administratie
Gerrit Sels
Vrouwenzandstraat 22, 1443 WK Purmerend
06-22444926
begunstigersadministratie@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen)

Reüniecommissie
Gerrit Reloe
06-30989598 | reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Reservisten en veteranen
Bert van Horen
06-47776806 | veteranen@marechausseecontact.nl

Regiobijeenkomsten
Bert van Horen
06-47776806 | regiobijeenkomsten@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldelijnsondersteuning/ veteranenondersteuning
Peter Klijn
06-53746545 | pljklijn@gmail.com

Promotie & werving
Loek Ruppert
06–28688859 | werving@marechausseecontact.nl

Coördinator verjaardagskaarten
Jan Suurd
06-83643877 | verjaardagen@marechausseecontact.nl

Redactie tijdschrift Marechaussee Contact
Henk Rijke
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur
Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief
Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee
Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact
De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het nationaal Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met de Koninklijke Marechaussee, het Nederlands Veteraneninstituut en andere aan de Koninklijke Marechaussee gelieerde stichtingen en verenigingen.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemd Korps Militaire Politie, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen
SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee en het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2350 begunstigers.

Hoe?
SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:
- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?
Woont u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten).
Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

SCAN ME

Nuldelijnsondersteuning
Het nationaal Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Nederlands Veteraneninstituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldelijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

vfonds investeert in VREDE

PERSONEEL

Stichting Marechaussee Contact

voor en door (oud-)marechaussees

Voor iedereen die op de hoogte wil blijven van het heden en verleden van de Koninklijke Marechaussee.

Word SMC'er voor slechts 15 euro per jaar. Je bent van harte welkom!

www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code